

W ŚWIAT
Z KLASĄ

Religia

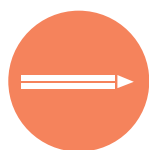
EDUKACJA GLOBALNA NA ZAJĘCIACH RELIGII
W SZKOLE PODSTAWOWEJ

02

SCENARIUSZ

„A Bóg widział, że wszystko, co uczynił, było bardzo dobre”. Wyrażamy swą wdzięczność Bogu za świat, który stworzył dla nas

BEATA WILMANOWICZ

KLASA IV–V

45 MIN

Scenariusz uświadamia uczniom i uczennicom, że piękno stworzonego świata to dzieło Boga Stwórcy, zachęca do odkrywania w świecie Jego śladów oraz uczy odpowiedzialności za to, co ich otacza. Młodzież poznaje zagrożenia dla środowiska naturalnego oraz całej ludzkości wynikające z niewłaściwej działalności człowieka i zastanawia się, jak zmienić swoje nawyki na bardziej odpowiedzialne.

Pytania kluczowe

Na czym powinna polegać wdzięczność człowieka za stworzony przez Boga świat?

Jak możesz chronić środowisko naturalne w duchu chrześcijaństwa?

Cele zajęć:

- przypomnisz sobie biblijny opis stworzenia świata
- zrozumiesz, na czym powinna polegać wdzięczność człowieka względem Boga za stworzony przez niego świat
- wskażesz działania człowieka, które zagrażają lub bezpośrednio szkodzą środowisku naturalnemu
- podasz przykłady odpowiedzialnego postępowania w celu utrzymania dobrego stanu planety i kondycji ludzkości

Związek z podstawą programową:

klasa IV: A.1.1., A.2.2., A.3.2., A.3.3., C.3.3., C.5.1.
klasa V: A.11.1., C.1.1., C.1.5, C.1.8.

Zagadnienia:

migracje, zmiana klimatu, zrównoważony rozwój, konsumpcja i produkcja, różnorodność biologiczna, zasoby naturalne, ubóstwo

Cele Zrównoważonego Rozwoju:

- 10 Mniej nierówności
- 12 Odpowiedzialna konsumpcja i produkcja
- 13 Działania w dziedzinie klimatu
- 14 Życie pod wodą
- 15 Życie na lądzie

Metody:

praca z Pismem Świętym, pogadanka, układanka, burza pomysłów, patyczki, modlitwa

Formy pracy:

praca indywidualna, praca w parach, praca w grupach

Środki dydaktyczne i materiały:

Pismo Święte, tusz w buteleczce, ręczniki papierowe, gałeczki, pudełko od zapalek, spryskiwacz, pocięte i niepocięte strony ze starych gazet lub czasopism, nożyczki, karteczki z nazwami przedmiotów, patyczki, załączniki

Wprowadzenie

1

4 minuty

Wyjaśnij młodzieży, że na początku lekcji wspólnie odmówicie modlitwę dziękczynną, w której podziękujecie Bogu za stworzony świat. Poproś uczniów i uczennice, żeby po każdym wezwaniu powtarzali „Tobie chwała na wieki”. Modlitwa znajduje się w załączniku umieszczonym na końcu publikacji.

2

4 minuty

Wyświetl lub rozdaj uczniom i uczennicom ilustrację z załącznika nr 1 i poproś, aby w parach przypomnieli sobie historię stworzenia świata przez Boga i wymienili elementy, które Bóg stwarzał przez kolejne dni. Następnie za pomocą patyczków, stosowanych jako technika oceniania kształtującego, wylosuj osobę, która znajdzie i przeczyta fragment Pisma Świętego zawierający szczegółowy opis stawiania się tego Boskiego dzieła (Rdz 1, 1–31). Poproś młodzież o odpowiedź na pytanie: *Jaką rolę powierzył Bóg człowiekowi po stworzeniu świata?*

Proponowane odpowiedzi: Bóg powierzył nam rośliny i zwierzęta, byśmy się nimi opiekowali, bowiem „wszystko, co uczynił (Bóg), było bardzo dobre”, człowiek dostał za zadanie dbać o Boskie dzieło.

Według Biblii świat został stworzony w sposób przemyślany, harmonijny i uporządkowany. Powstał jako znak miłości Pana Boga do człowieka, dla którego Stwórca przygotował wspaniały dom. Ale to ludzie są odpowiedzialni za całe stworzenie. Porozmawiajcie chwilę o odpowiedzialności za wszystko, co zostaje nam powierzone bądź подарowane.

Praca właściwa

3

7 minut

Podziel klasę na cztery grupy, rozdając kawałki pociętych ilustracji ze starych gazet lub czasopism. Uczniowie i uczennice dobierają się, układając je w całość. Podczas łączenia grup możesz odtworzyć fragment pieśni *Gdy szukasz Boga* (<http://bit.ly/GdySzukaszBoga>), ograniczając czas zadania (wyciszamy pieśń po drugiej zwrotce (1:25) i kończymy zadanie). Wybierz lub wylosuj uczniów i uczennice z każdej grupy do odczytania fragmentów Pisma Świętego z załącznika nr 2. Następnie poproś o nazwanie elementów stworzonego świata opisanych w tych fragmentach.

Proponowane odpowiedzi: morze, zwierzęta, wiatr, step, mgła, rosa, wody, wyspy, śnieg, ptaki, szarańcza, słońce, góry. Jeśli wystarczy czasu, dzieci mogą wymieniać jeszcze inne elementy: powietrze, wodę.

4

2 minuty

Przeprowadź pogadankę. Powiedz, że człowiek na początku stworzenia dostał od Boga dar panowania na Ziemi nad wszystkimi zwierzętami i roślinami, które miały mu służyć i być pokarmem. Nawiąż do pytania kluczowego: *Na czym powinna polegać wdzięczność człowieka za stworzony przez Boga świat?* Uczniowie i uczennice mogą wskazać na modlitwę. Spytań, w jaki inny sposób, oprócz podziękowania, można okazać wdzięczność. Tak moderuj dyskusję, aby padła odpowiedź, że trzeba szanować ten dar.

5

5 minut

Zapowiedz, że przeprowadzicie teraz doświadczenie. Rozdaj każdej grupie arkusz ręcznika papierowego na podkładce śniadaniowej (można podłożyć foliową koszulkę, żeby nie pobrudzić ławki), model drzewa (może to być opadnięta gałązka lub patyczek) i pudełeczko po zapalniczkach lub lekach. Młodzież układa na papierze pudełeczko – „fabrykę” – i jak najdalej od niej „drzewo”. Przejdź od grupy do grupy i nanieś odrobinę tuszu obok „fabryki” – ilustrację zanieczyszczenia. Następnie przekaż młodzieży spryskiwacz – to deszcz, który młodzież rozpryskuje na arkusz ręcznika. Deszcz powoduje, że woda przenosi zanieczyszczenia aż do „drzewa”. Zapytaj klasę o przekaz przeprowadzonego przed chwilą doświadczenia. Zadbaj, aby wybrzmiało, że negatywne działania człowieka mogą mieć często zaskakującą skalę i wpływ na obszary położone daleko od źródeł zanieczyszczeń.

6

15 minut

Zaproś uczniów i uczennice do pracy w grupach, tłumacząc, że wspólnie będą tworzyć układankę ukazującą wpływ działalności człowieka na środowisko naturalne i dalsze jego konsekwencje.

- Poproś uczniów i uczennice, aby zastanowili się i wypisali w części A układanki przykłady negatywnych, nieodpowiedzialnych ludzkich działań, świadczących o braku szacunku wobec Bożego stworzenia.
- Następnie poproś grupy o odpowiedź na pytanie, jakie są konsekwencje tych działań dla przyrody. Wskaż, że mogą korzystać z własnej wiedzy i doświadczenia oraz obserwacji tego, co dzieje się chociażby w Polsce. Młodzież uzupełnia swoimi pomysłami część B układanki.

- c) Przed uzupełnieniem części C wytłumacz uczestnikom i uczestniczkom zajęć, że negatywna działalność człowieka może mieć dalsze, jeszcze poważniejsze konsekwencje, które dotkną ich samych. Zachęć młodzież do zastanowienia się, jakie skutki dla ludzi w różnych częściach świata mogą mieć na przykład: zanieczyszczenie powietrza, ekstremalne susze czy wymieranie gatunków.

Po każdej z części a, b i c na podstawie propozycji wypracowanych w grupach uzupełnijcie wspólnie układankę na tablicy. Propozycja wypełnionej układanki znajduje się na końcu scenariusza, przed załącznikami.

Jako podsumowanie zadania grupowego wyjaśnij młodzieży, że chociaż degradacja środowiska to poważne wyzwanie globalne, to podejmując kompleksowe i intensywne działania, ludzkość może mu wspólnie przeciwstawić się. Podkreśl, że niezbędne są działania zarówno na szczeblu międzynarodowym czy krajowym (w tym naszego państwa), jak i indywidualnym – wszyscy możemy je podejmować. Realizację wizji sprawiedliwego i zrównoważonego rozwoju świata mogą zapewnić Cele Zrównoważonego Rozwoju, między innymi Cel 14: Życie pod wodą i Cel 15: Życie na lądzie (więcej informacji na stronie: <https://globalna.ceo.org.pl/cele-zrownowazonego-rozwoju>). Każdy i każda z nas może wesprzeć ten szeroki zakres wyzwań do sprostania i przyczynić się do osiągnięcia Celów – także jako uczeń lub uczennica czy społeczność szkolna.

Podsumowanie

6 minut

Wyjaśnij klasie, że dobry i miłosierny Bóg czuwa nad światem i pozwala nam na odpowiedzialne gospodarowanie jego zasobami. Powiedz, że teraz zastanowicie się wspólnie, na czym powinna polegać nasza odpowiedzialność względem środowiska i innych ludzi.

Uczniowie i uczennice zapewne wspomną o segregacji odpadów. Warto zasugerować im inne zachowania polegające na ograniczaniu zakupów i zrównoważonym korzystaniu z zasobów naturalnych. Może to być oszczędzanie energii i wody, rzadsza wymiana ubrań, butów czy sprzętu elektronicznego, ograniczenie marnotrawstwa żywności, częściowa rezygnacja ze środków transportu na rzecz roweru.

Zaproponuj uczniom i uczennicom, żeby każda osoba zapisała na dłoni odrysowanej na makulaturowej kartce jedno postanowienie dotyczące zmiany swoich nawyków na bardziej przyjazne dla środowiska naturalnego, na przykład: modłę się z wdzięcznością, nie używam słomek do napojów, ograniczam zużycie woreczków foliowych (używam jednego woreczka kilka razy, proszę rodzica o zapakowanie śniadania do pojemnika), jem krajowe owoce, pamiętam o zgaszeniu niepotrzebnych świateł, spróbuję dojeżdżać do szkoły rowerem, namówię rodziców, żeby choć raz w tygodniu dojeżdżali do pracy komunikacją miejską, zrobimy przynajmniej raz w tygodniu dzień bez mięsa. Wywieście utworzone w ten sposób „drzewo postanowień” na ścianie klasy.

Praca domowa

2 minuty

Zaproś młodzież do wykonania w domu zadania pt. „Życie rzeczy”. Powiedz, że za chwilę uczniowie i uczennice wylosują karteczki z nazwami przedmiotów codziennego użytku. Są to: butelka plastikowa, koszulka T-shirt, szklanka, banan, śniadaniówka, słomka, piórniki, skarpety, telewizor itp. (kartki mogą się powtarzać). Ich zadaniem jest uzupełnienie metryczki przedmiotu (załącznik nr 4). Poproś, aby wszyscy dowiedzieli się od rodziców lub z innych źródeł, w jaki sposób te produkty do nas dotarły, jak zostały wyprodukowane i co do tego procesu było potrzebne (na przykład: transport, hodowla zwierząt, rolnictwo, wydobywanie ropy) i uzupełnili metryczkę przedmiotu.

Źródła:

- Piotr Bielski, *Ilu planet potrzebujemy? O limitach produkcyjnych i absorpcyjnych Ziemi*, Centrum Edukacji Obywatelskiej, <https://globalna.ceo.org.pl/fizyka-chemia-biologia/artykuly/ilu-planet-potrzebujemy>.
- *Nauka o klimacie*, <https://naukaoklimacie.pl/>.
- *Elementy oceniania kształtującego*, Centrum Edukacji Obywatelskiej, <https://ok.ceo.org.pl/>.
- *Pieśń Gdy szukasz Boga popatrz na kwiaty*, <http://bit.ly/GdySzukaszBoga>.

Polecane materiały

- Stefania Pruszyńska, Jan Paweł II o koniecznej ochronie środowiska naturalnego. Cytaty w obronie Doliny Rospudy, 13.03.2007, <http://impresjee.pl/cytaty-z-wypowiedzi-jana-pawla-ii-o-koniecznej-ochronie-srodowiska-naturalnego-w-obronie-doliny-rospudy/>.
- Orędzie Ojca Świętego Benedykta XVI na Światowy Dzień Pokoju, 01.01.2010, http://w2.vatican.va/content/benedict-xvi/pl/messages/peace/documents/hf_ben-xvi_mes_20091208_xliii-world-day-peace.html.
- Papież Franciszek, *Laudato si'*, 18.06.2015, <https://papiez.wiara.pl/doc/2549331.LAUDATO-SI/7>.
- Film *Punkt krytyczny. Klimat się zmienia*, WWF Polska, 2018, <http://bit.ly/FilmWWFKlimat>.
- *SDG dla Dzieci*, <https://tuptuptup.org.pl/sdg-dla-dzieci/>.
- Zestaw plansz zawierający podstawowe informacje na temat Celów Zrównoważonego Rozwoju, Centrum Edukacji Obywatelskiej, 2018, <https://globalna.ceo.org.pl/cele-zrownowazonego-rozwoju>.

Załączniki

Załącznik nr 1 – Materiał pomocniczy: Ilustracja przedstawiająca dzieło stworzenia świata przez Boga

Załącznik nr 2 – Materiał pomocniczy: Fragmenty Pisma Świętego

Załącznik nr 3 – Karta pracy: Układanka przedstawiająca przejawy i konsekwencje negatywnej działalności człowieka

Załącznik nr 4 – Karta pracy: Metryczka przedmiotu

Proponowane odpowiedzi do załącznika nr 3:

Przykłady negatywnej działalności człowieka:

wycinanie lasów, nadmierne spalanie paliw kopalnych, eksploatacja zasobów naturalnych, nielegalne zaśmiecanie, emitowanie zanieczyszczeń oraz CO₂, regulacja rzek, marnowanie żywności, nadmierna produkcja dóbr konsumpcyjnych, nadmierny hałas, klusownictwo, transport, nadmierne zużycie energii elektrycznej, nielegalne zrzucanie ścieków, nadmierna rozbudowa miast i dróg;

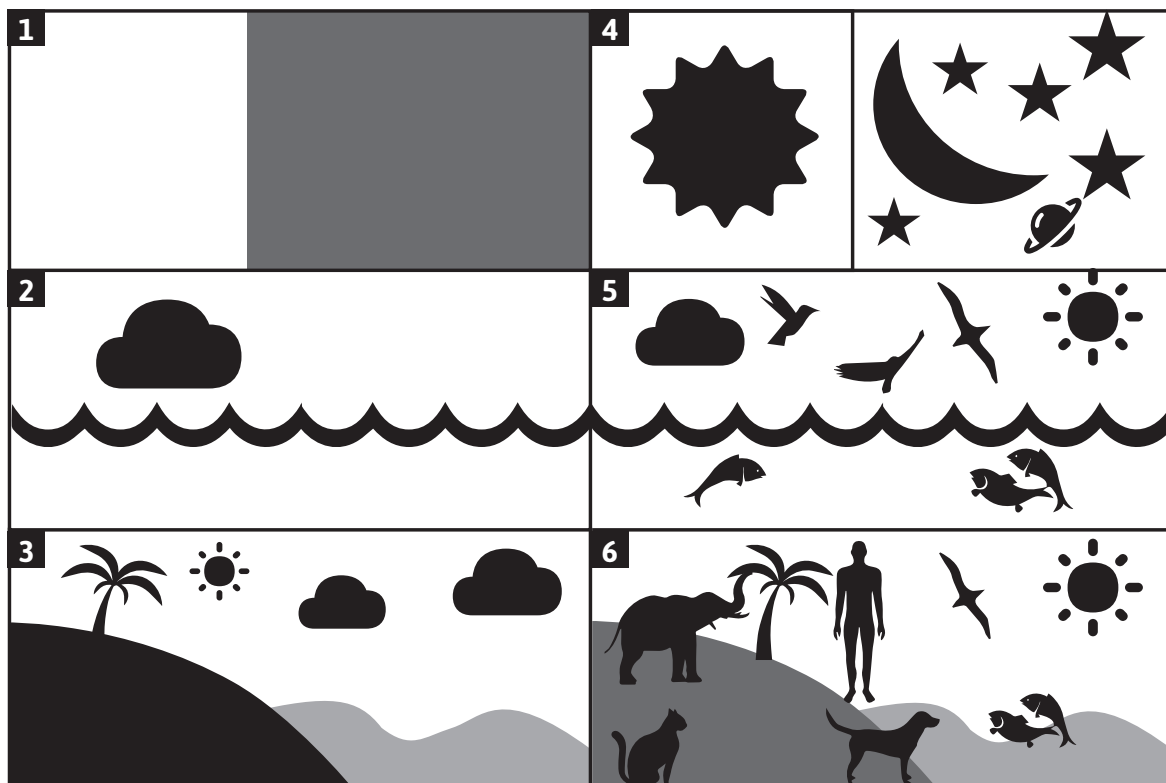
Konsekwencje dla środowiska naturalnego:

zanieczyszczenie wód, powietrza i gleby, wyczerpywanie się zasobów naturalnych, wymieranie gatunków roślin i zwierząt, zmiana klimatu (m.in. susze, powodzie, ekstremalne zjawiska pogodowe, topnienie lodowców górskich i Arktyki, przesuwanie się stref klimatycznych), erozja gleby, osłabienie ekosystemów naturalnych, braki wody, przemieszczanie się gatunków

Konsekwencje dla człowieka:

migracje, głód, ubóstwo, nierówności w dostępie do zasobów, wojny, choroby przewlekłe i epidemie, śmierć

Załącznik nr 1 – Materiał pomocniczy: Ilustracja przedstawiająca dzieło stworzenia świata przez Boga

Rys. Beata Wilmanowicz

Załącznik nr 2 – Materiał pomocniczy: Fragmenty Pisma Świętego

„Jak liczne są dzieła Twoje, Panie! Ty wszystko mądrze uczyniłeś: ziemia jest pełna Twych stworzeń. Oto morze wielkie, długie i szerokie, a w nim jest bez liku żyjątek i zwierząt wielkich i małych”.

Ps 104

„Wicher objada góry, wypala step i jak ogień pożera świeżą zieleń. Nagle lekarstwem na to staje się mgła, a po upale rosa spadająca – pocieszeniem. Według swej myśli On ujarzmił odmęty wód i osadził na nich wyspy”.

Syr 43, 21–23

„Rozrzuca On śnieg jak osiadające ptaki, a jego opad jak chmara szarańczy. Piękność jego bieleli zadziwia oko, a takim opadem zachwyca się serce”.

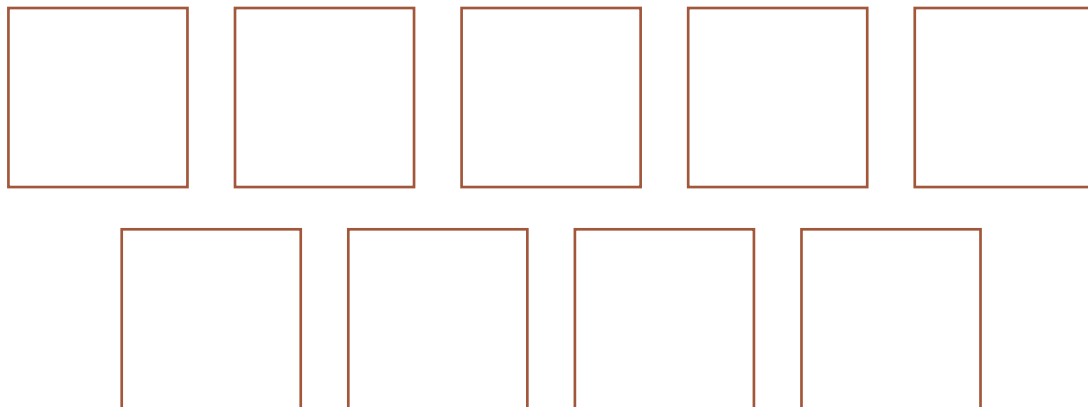
Syr 43, 18

„Jak rozżarza się podmuchem piec, przy pracach wymagających żaru, tak słońce trzy razy mocniej rozpala góry, wydaje ognistą parę, a świecąc promieniami, oślepia oczy. Wielki jest Pan, który je uczynił i na którego rozkaz spiesz się ono w swoim biegu”.

Syr 43, 4–5

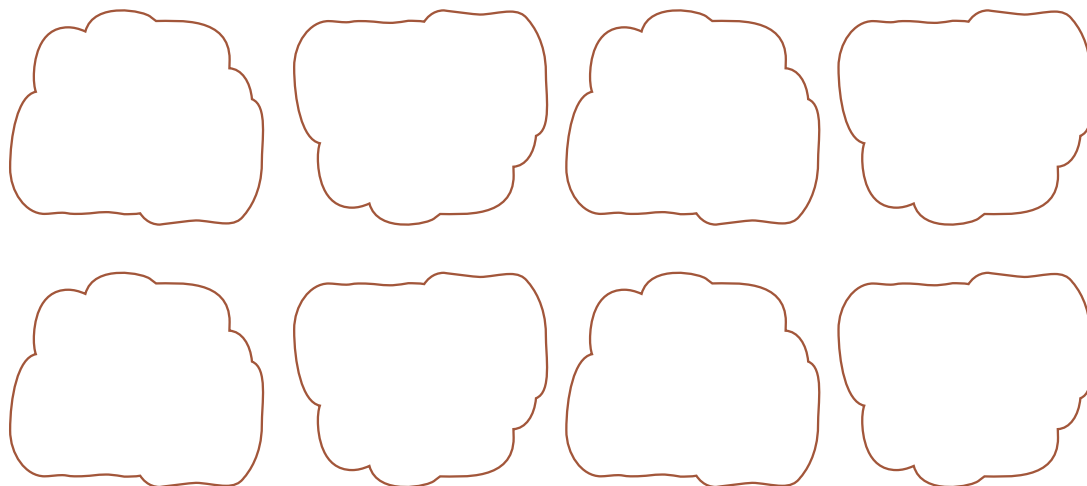
Załącznik nr 3 – Karta pracy: Układanka przedstawiająca przejawy i konsekwencje negatywnej działalności człowieka

A: Przykłady negatywnej działalności człowieka:

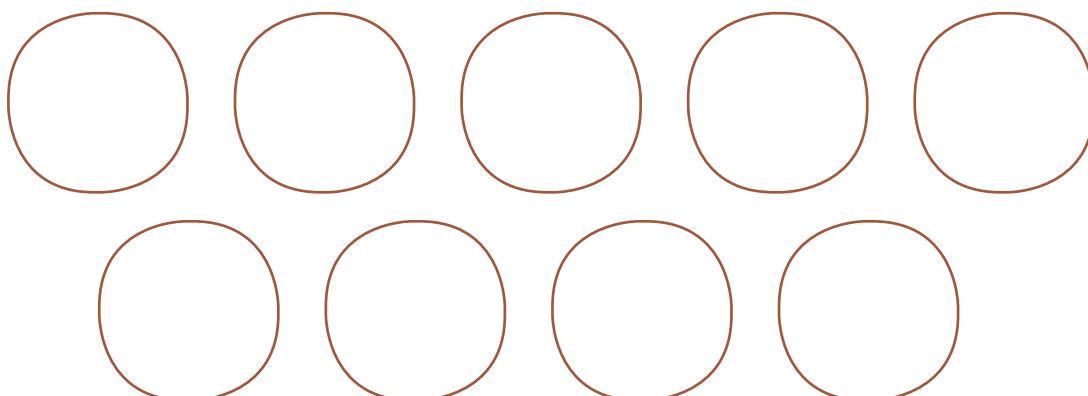
Two rows of empty square boxes for examples of negative human activity. The top row contains five boxes, and the bottom row contains four boxes.

B: Konsekwencje dla środowiska naturalnego:

Two rows of empty cloud-shaped boxes for consequences for the natural environment. The top row contains four boxes, and the bottom row contains four boxes.

C: Konsekwencje dla człowieka:

Two rows of empty circular boxes for consequences for humans. The top row contains five boxes, and the bottom row contains four boxes.

Załącznik nr 4 – Karta pracy: Metryczka przedmiotu

Nazwa produktu:

Miejsce produkcji:

.....

Co wykorzystano do jego produkcji? (Podkreśl właściwe odpowiedzi i dopisz własne).

transport, hodowla zwierząt, rolnictwo, wydobywanie ropy...

.....

.....

Nazwa produktu:

Miejsce produkcji:

.....

Co wykorzystano do jego produkcji? (Podkreśl właściwe odpowiedzi i dopisz własne).

transport, hodowla zwierząt, rolnictwo, wydobywanie ropy...

.....

.....

Nazwa produktu:

Miejsce produkcji:

.....

Co wykorzystano do jego produkcji? (Podkreśl właściwe odpowiedzi i dopisz własne).

transport, hodowla zwierząt, rolnictwo, wydobywanie ropy...

.....

.....